

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ในราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561¹

จิรภัทร์ สวัสดิภิรมย์²

การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นปัญหาเก่าแก่ในสังคมไทยและสังคมโลก ในสมัย
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ต้องพึ่งเจ้าเมืองขุนนาง รวมทั้ง ผู้ทำหน้าที่เจ้าภาษีนาอากรไปเก็บ
ภาษีและส่วยจากราษฎรมาเป็นชั้น ๆ และเปิดทางให้เจ้าหน้าที่รัฐเหล่านั้นเก็บบางส่วนไว้เป็นของตนเอง
และใช้เลี้ยงลูกน้องแทนเงินเดือน และส่งบางส่วนให้รัฐบาลกลาง หรือพระมหากษัตริย์³ หากขุนนางไม่เก็บ
ไว้เป็นส่วนตัวมากเกินไปจนผิดสังเกต หรือจนมีคนร้องเรียนก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่เรื่องทุจริต
คอร์รัปชัน ระบบและวัฒนธรรมการเก็บภาษีเช่นนี้ คงมีส่วนส่งเสริมการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสมัยต่อมา

ในสมัยที่ประเทศไทย เริ่มมีการจัดระบบการบริหารราชการแบบตะวันตก (ราวรัชการที่ 5) คือ
มีการจ่ายเงินให้กับข้าราชการระดับต่าง ๆ หากใครเบียดบังทรัพย์สินของราชการมากกว่าเงินเดือนที่ได้จริง
เริ่มมีการจับตามองว่า เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งมีนัยหมายถึงการที่ขุนนางเบียดบังเงินรายได้
งบประมาณที่เป็นของราชการ หรือไปรีดไถเอาทรัพย์สินสมบัติของประชาชนไปเป็นส่วนตัวเนื่องจาก
ประเทศไทย มีวัฒนธรรมแบบขุนนางเก็บภาษีและส่วยเอง รวมทั้งวัฒนธรรมแบบผู้อุปถัมภ์ คือ ขุนนางต้อง
ดูแลทุกข์สุขของผู้ที่อยู่อุปถัมภ์มาช้านาน เส้นแบ่งว่าอะไรคือการช่วยเก็บส่วยตามปกติ และอะไรคือการฉ้อ
ราษฎร์บังหลวงจึงไม่ค่อยชัดเจนแม้กระนั้นก็ตาม การฉ้อราษฎร์บังหลวงในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช อาจจะมี
ไม่มากนัก เนื่องจากขุนนางนั้น ยำเกรงพระราชอำนาจทั้งในแง่มีโอกาสถูกลงโทษที่รุนแรงเด็ดขาด และใน
แง่การผูกพันทางความเชื่อที่ว่า ถ้าคดโกงพระเจ้าแผ่นดินแล้วจะเป็นบาป ทำให้ชีวิตตกต่ำเลวร้ายอย่างถึงที่สุด
นอกจากนี้แล้วโอกาสที่ขุนนางสมัยก่อนจะสะสมทุนเพื่อไปลงทุนต่อมีน้อยมาก รวมทั้ง สมัยก่อนก็ไม่ได้มี
สินค้าฟุ่มเฟือยให้ซื้อหาได้มากมายเหมือน ในสมัยที่ประเทศไทยพัฒนาเป็นทุนนิยมอุตสาหกรรมมากขึ้นใน
ภายหลัง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ สันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ
คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และรองศาสตราจารย์อรรณพ พจนานุรัตน์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ญาดา ประภาพันธ์,ระบบเจ้าภาษีนาอากรสมัยกรุงเก่า ยุคต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์,
2524), หน้า 190-196

ขุนนางโดยทั่วไปมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดีอยู่แล้ว จึงอาจไม่ค่อยมีแรงจูงใจ ที่จะถือราษฎร บังหลวมนัก แต่เมื่อระบบการเมืองและเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลง การปกครองเป็นประชาธิปไตยและ ทุนนิยม ที่ข้าราชการและนักการเมืองมีอำนาจ มากขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชาชนมีค่านิยมยกย่องเงิน มีสินค้านำไปเพื่อ มีช่องทาง ที่จะสะสมและใช้เงินเพิ่มขึ้น การถือราษฎรบังหลวงจึงขยายตัวเพิ่มขึ้น ในสมัย สงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประเทศไทยเกิดขาดแคลนสินค้าที่จำเป็น และมีช่องทางให้เกิดตลาดมืดและการ ถือราษฎรบังหลวงกันมาก เป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งที่ส่งเสริมให้การทำทุจริตคอร์รัปชันกันมาก⁴

หลังจากนั้นการทุจริตคอร์รัปชัน ก็จึงขยายตัวมาตามลำดับโดยเฉพาะเมื่อสภาพการเมืองของประเทศ ไทยนับตั้งแต่รัฐประหารปี พ.ศ. 2490 มาต้องตกอยู่ภายใต้ การปกครองแบบเผด็จการทหารเป็นส่วนใหญ่ เพราะการที่ชนชั้นนำผู้บริหารมีอำนาจมาก และมีโอกาสถูกตรวจสอบน้อย นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ได้มาก

สาเหตุสำคัญข้อหนึ่งของการขยายตัวของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คือ การพัฒนาแบบทุนนิยม ด้อยพัฒนาของประเทศไทยทำให้มีช่องว่างทางอำนาจ และความรู้ ข้อมูลข่าวสารระหว่างชนชั้นสูงกับ ประชาชนมากขึ้น กลุ่มคนที่มีอำนาจ มีตำแหน่งหน้าที่ระดับสูง มีโอกาสที่จะทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย โดยที่ ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสรู้ หรือตรวจสอบได้ หรือถึงประชาชนบางส่วนจะรู้บ้าง แต่ก็ทำอะไร ไม่ได้มาก เพราะประชาชนอยู่กระจัดกระจายไม่มีกลุ่มองค์กรกลไกในการตรวจสอบ

แต่เดิมนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มีแนวคิดและวิธีการในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำ ที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการประพฤติมิชอบ ในวงราชการ และการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใสของภาครัฐ ซึ่งถ่วงรั้งการพัฒนาของประเทศจึงมีกฎหมายที่ชื่อว่า “พระไอยการอาญาหลวง พุทธศักราช 1895” ได้กำหนด บทลงโทษข้าราชการที่กระทำการทุจริตไว้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ได้บัญญัติให้ “รัฐมนตรี ต้องแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนต่อประธานรัฐสภา ตามรายการวิธีการและกำหนดเวลาที่กฎหมาย บัญญัติ”⁵ และในปี พ.ศ. 2518 การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เริ่มมีการบัญญัติครั้งแรก ในพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ได้กำหนดให้ อำนาจแก่คณะรัฐมนตรีสามารถสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาและเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ แล้ว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (สำนักงาน ป.ป.ป.) มีหน้าที่เก็บรวบรวมไว้เท่านั้น ไม่มีอำนาจที่จะเปิดแบบมาตรวจสอบ การเปิดเผยแบบจะกระทำได้ 2 กรณี คือ เมื่อมีการสอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้นั้น หรือเมื่อผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่ง คือ เกษียณอายุราชการหรือลาออก

⁴ สนิท เจริญรัฐ, โอวาทาณาประชาราชราษฎร, (กรุงเทพมหานคร : แพรวพิตยา, 2507)

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517, มาตรา 181

จากราชการ⁶ สำหรับการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของนักการเมือง ทั้งสมาชิกของรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2538

เมื่อมีการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้ มีวิธีการตรวจสอบ และองค์กรตรวจสอบอำนาจรัฐที่เป็นอิสระ มีการตรวจสอบที่รัดกุมขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการทุจริต และประพฤติมิชอบของภาครัฐและองค์กรทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพ ขึ้นโดยมีมาตรการต่าง ๆ ไว้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตนเองที่อยู่ในครอบครอง ทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบการ ตรวจสอบความร้ายผิปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยปกติถือเป็นเอกสารลับไม่เปิดเผย แต่จะนำมาใช้เมื่อมีมูลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมีพฤติกรรมหรือถูกกล่าวหาว่าร้ายผิปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิปกติ และหากผลการสืบสวนปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่สามารถชี้แจงได้ว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยชอบ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ ก็จะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงนั้น เป็นปัญหาสำคัญของทุกประเทศทั่วโลกที่ต้องร่วมมือแก้ไข การทุจริตคอร์รัปชันถือว่าเป็นอาชญากรรม ที่มีความร้ายแรงชนิดหนึ่ง และมีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนดังเห็นได้จากที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 11 ได้เน้นถึงอาชญากรรม 8 ประเภท ที่ประชาคมโลกต้องร่วมมือกันปราบปราม โดยการทุจริตคอร์รัปชันได้รับการจัดรวมให้อยู่ในกลุ่มอาชญากรรมเช่นกัน⁷

ในสังคมไทยการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่ฝังรากลึก มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการ ในการทุจริตคอร์รัปชันจากรูปแบบที่ง่าย ๆ เช่น การรับสินบน ไปจนกว่าที่มีวิธีการที่ซับซ้อนหรือทำเป็นขบวนการยากต่อการตรวจสอบ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ได้พยายามที่จะสร้างกลไกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและยกปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วน ร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในการป้องกันและปราบปรามการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และมีใช่เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ต้องให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมทั้งยังมีการติดต่อสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างหรือการเข้าประมูลงานของหน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันด้วย เนื่องจากส่วนหนึ่งของการทุจริต

⁶ ทองสุด กลิ่นประภัสร์, ป.ป.ป. กับองค์กรอื่นในกระบวนการยุติธรรม, งานวิจัย หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง, วิทยาลัยการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, (ม.ป.ท.), หน้า 33.

⁷ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการที่ปรึกษาร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, กรกฎาคม, 2554, หน้า 1-1.

คอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐมาจากการจ่ายเงินใต้โต๊ะ หรือค่าน้ำร้อน น้ำชา จากภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่พบการรั่วไหลถึง 20% ถึง 25% เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยนั้น มีหลายหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ แต่หน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรอิสระที่มีบทบาท สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้กำหนดแนวทางการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตใน “ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 (2556-2560)” ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ปลุกและปลุกจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริต เน้นการปรับเปลี่ยนฐานความคิดของคนในทุกภาคส่วนในการรักษา ประโยชน์สาธารณะบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในการต่อต้านการทุจริต และพัฒนาเครือข่ายในประเทศ พัฒนาความร่วมมือกับองค์กรต่อต้านการทุจริต และเครือข่ายระหว่างประเทศ พัฒนาระบบบริหารและเครื่องมือในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการต่อต้านการทุจริต ให้กับบุคคลทุกภาคส่วน นอกจากนี้ยังมีมาตรการเสริมด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริต กล่าวคือ การกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นกำกวมขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม การกำหนดหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐด้านการเปิดเผยวิธีการคำนวณ ราคากลางและให้คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ทำบัญชีรับจ่ายของโครงการที่เป็นคู่สัญญา การประเมินคุณธรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการทุจริต การบูรณาการ การขับเคลื่อนขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การจัดสรรงบประมาณ การกำกับและติดตามการประเมินผลภาพรวมยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ซึ่งมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อการสร้าง ความโปร่งใส ในภาครัฐ คือ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง เจ้าหน้าที่ภาครัฐซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง โดยที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและชั้นหรือระดับ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

เมื่อได้ทำการศึกษา ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พบว่ามีอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาการมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 102 (9) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบมาตรา 105 วรรคสาม กำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 105 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ข้อ 8 วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง หมายถึง (กล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้อง) (11) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (12) รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผลเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (13) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (14) นายกเมืองพัทยา ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (15) รองนายกเมืองพัทยา ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผลเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (16) สมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้ถือวันที่ปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (17) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีนคร นายกเทศมนตรีเมือง นายกเทศมนตรีตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ถือวันแถลงนโยบายในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง (18) รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และ (19) สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือวันปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง นั้น ซึ่งเป็นวิธีการที่สร้างความโปร่งใสและตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐและเป็นหนึ่งในมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ของนักการเมืองท้องถิ่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้สร้างกลไกขึ้นมา นอกเหนือจากการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ทำให้มาตรการนี้ไม่สามารถสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้อย่างแท้จริงในการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งเอกสารประกอบ นำไปสู่การไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ไม่ทราบว่วันที่ตนมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กฎหมายกำหนดเป็นวันใดกันแน่ เพราะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 (9) ประกอบมาตรา 105 วรรคสาม กำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งวันที่เข้ารับตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น มีความแตกต่างกันไม่เหมือนกับวันที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีคำสั่งแต่งตั้งหรือมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง อันมีวันที่กำหนดไว้แน่นอน จึงไม่เกิดปัญหาวันที่มีหน้าที่ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในกรณีของผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น มีความแตกต่างกัน ในเรื่องวันที่เข้ารับตำแหน่ง โดยแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีวันที่เข้ารับ ตำแหน่งไม่เหมือนกัน เช่น กรณีเมืองพัทยา วันที่เข้ารับตำแหน่งของนายกเมืองพัทยา คือ วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส่วนสมาชิกสภาเมือง พัทยากี่เช่นเดียวกัน แต่กรณีองค์กรบริหารส่วนจังหวัด นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด จะเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่แถลงนโยบายต่อสภาท้องถิ่นนั้นก่อนเข้าทำหน้าที่ ส่วนสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด จะเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาท้องถิ่นนั้นก่อนเข้าทำหน้าที่ มิใช่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล เห็นได้ว่าแม้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกัน แต่การเข้ารับตำแหน่งของแต่ละตำแหน่งมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แตกต่างกัน

ดังนั้น ปัญหาการมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ในราชการส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะของผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อให้เกิดปัญหาในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เกิดกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ไม่ให้ความสำคัญกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบกับวันที่ต้องยื่นบัญชี ทรัพย์สินและหนี้สินมีความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากไม่แน่ใจว่าเป็นวันใดที่ตนเองต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก่อให้เกิดปัญหาการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นจำนวนมาก หากวันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานแบบเดียวกันจะทำให้การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการจัดทำเอกสารประกอบต่าง ๆ มีความถูกต้องชัดเจน เพราะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 บัญญัติให้ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มียู่จริง....” การที่จะแสดงเอกสารต่าง ๆ ประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ตามที่มีอยู่จริง ก็ต้องทราบวันที่เข้ารับตำแหน่งที่ชัดเจน เนื่องจากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของสำนักงาน ป.ป.ช. จะทำการตรวจสอบเอกสารประกอบต่างๆ ณ วันที่มีหน้าที่ยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเท่านั้น จะแสดงเอกสารประกอบเป็นวันก่อนหน้า หรือหลังวันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง แม้เพียงวันเดียวก็ได้ ซึ่งการให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในวันที่เข้ารับ ตำแหน่งจริง ๆ ก็เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ณ วันที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด อันเป็นเหตุให้ร้ายชัดปกติ

ประการที่สอง ปัญหาการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 106 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งใดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ในการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ประกอบกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีประกาศ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2561 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 106 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดแต่เพียงผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เท่านั้น ที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีการยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 ชุด เพื่อทำการเปิดเผยต่อสาธารณชนให้รับทราบและทำการตรวจสอบ โดยการปิดประกาศเปิดเผย ณ สำนักงาน ป.ป.ช. หรือมีการประกาศเปิดเผยทางเว็บไซต์ ของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากตำแหน่งที่ประชาชนเลือกเข้ามาใช้อำนาจรัฐแทนตน และชอบด้วยเหตุผลของการตรวจสอบจากประชาชน โดยทั่วไปมากกว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องแสดงความโปร่งใสในการบริหารงาน และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบทรัพย์สิน และหนี้สินว่ายังมีที่ไม่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่ การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจึงเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตได้ เพราะหากมีความร้ายแรงผิดปกติกของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทรัพย์สินเหล่านั้นก็จะตกเป็นของแผ่นดิน หากพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สิน เหล่านั้นมีแหล่งที่มาอย่างไร การที่ทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นการตัดวงจรการทุจริตที่มีประสิทธิภาพนอกจากการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นสิ่งที่สร้างความกังวลให้กับผู้กระทำความผิดหากไม่มีทรัพย์สินก็ไม่สามารถกระทำการต่าง ๆ ได้

ดังนั้น ในประเด็นปัญหาการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้ช่วยลดแรงจูงใจในการใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับโดยมิชอบ และการมีภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่เอาใจจริงเอจ้ง และสื่ออิสระ ที่จะทำหน้าที่นั้น รวมทั้งกลไกรับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ ให้ประชาชนผู้สนใจ รายงานแจ้งเรื่องร้องเรียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต้องมีระบบติดตามที่มีประสิทธิภาพกับข้อมูลที่ได้รับมาจากการเปิดเผยบัญชีดังกล่าว และมาตรการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนับเป็นมาตรการพื้นฐานที่สุดในการป้องกันการทุจริตที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้เข้าไปมีส่วน

เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐต้องแสดงความโปร่งใสด้วยการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งสำหรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งมาเช่นเดียวกัน กับตำแหน่งทางการเมืองระดับประเทศ จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามี ส่วนร่วมในการ ตรวจสอบได้เช่นเดียวกันกับนักการเมืองระดับประเทศ การเปิดเผยบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างความโปร่งใส และเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง

ประการที่สาม ปัญหาบทกำหนดโทษ เพราะเหตุจูงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 167 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ เพราะเหตุจูงใจไม่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งวางหลักไว้ว่า ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ ประชานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งปัญหาการจูงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ที่มีคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นคดีของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวมักจะละเลยไม่สนใจต่อหน้าที่ของ ตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม 2 ครั้งด้วยกัน โดยเฉพาะเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายใน 60 วันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งด้วย ซึ่งหลายรายไม่สนใจที่จะ ยื่นเนื่องจากไม่ต้องการเป็นนักการเมืองหรือเล่นการเมืองอีก เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่าไม่ยื่น ก็ จะถูกดำเนินคดีต่อศาล แม้จะมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลจำนวนหลายร้อยคดีก็ตามแต่โดยส่วนใหญ่ศาล จะพิพากษาปรับ ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีจูงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร ประกอบมีอัตราโทษน้อย ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ให้ความสนใจในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรที่จะให้ความสำคัญ และใส่ใจในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบทั้งในส่วนของตนเองคู่ สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย โดยต้องทำให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงกับความเป็นจริง เพื่อจะได้ ไม่ต้องถูกดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองในราชการส่วนท้องถิ่นกลับละเลยไม่ใส่ใจต่อหน้าที่ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐไม่ก็พันบาทและโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้

ดังนั้นแล้วปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังในสังคมไทย ที่ส่งผลกระทบอย่างมหาศาลในหลายด้านทั้งเรื่องภาพลักษณ์ของประเทศ หรือผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ของประเทศ แม้รัฐบาลหลายชุดหลายสมัยที่ผ่านมาจะพยายามหามาตรการต่าง ๆ ออกมา ใช้ในการป้องกันและปราบปรามก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีรัฐบาลชุดใดที่ประสบความสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 (9) ประกอบมาตรา 105 วรรคสาม ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป.ป.ช. กล่าวคือ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง นั้น เพิ่มเติมเป็นมาตรา 105 วรรคหก โดยใช้ข้อความ ดังต่อไปนี้

“วันที่ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

และเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 105 วรรคหก โดยใช้ข้อความ ดังต่อไปนี้

“...ข้อ 8 วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง หมายถึง

...(11) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(12) รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(13) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(14) นายกเมืองพัทยา ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(15) รองนายกเมืองพัทยา ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(16) สมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้ถือวันที่ปฏิญญาตนในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(17) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีนคร นายกเทศมนตรีเมืองนายกเทศมนตรีตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ถือวันแถลงนโยบายในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(18) รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง

(19) สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือวันปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภา เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง ...

ทั้งนี้ (11) – (19) กำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีหนังสือกำหนดวันที่ต้องยื่นอีกครั้งโดยชัดแจ้ง

2. ปัญหาการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรื่อง กำหนดตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2561 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 106 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

1) กรุงเทพมหานคร

- (1) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- (2) รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- (3) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

2) เมืองพัทยา

- (1) นายกเมืองพัทยา
- (2) รองนายกเมืองพัทยา
- (3) สมาชิกสภาเมืองพัทยา

3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

- (1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4) เทศบาลนคร

- (1) นายกเทศมนตรีนคร
- (2) สมาชิกเทศบาลนคร

5) เทศบาลเมือง

- (1) นายกเทศมนตรีนคร
- (2) สมาชิกเทศมนตรีนคร

6) เทศบาลตำบล

- (1) นายกเทศมนตรี
- (2) สมาชิกเทศมนตรี

7) องค์การบริหารส่วนตำบล

- (1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

กล่าวคือ เพิ่มเติมโดยกำหนดให้ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย นั่นเอง

3. ปัญหาบทกำหนดโทษ เพราะเหตุจูงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ศึกษาเห็นควรเสนอให้เพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 167 โดยใช้ข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 167 ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ตามมาตรา 28 (3) กรรมการตามมาตรา 42 หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 148 ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาแสนต์. **ชนกิจการเมืองกับการปฏิรูปการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย, 2543.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. **คำอธิบายกฎหมายปกครอง**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

ญาดา ประภาพันธ์. **ระบบเจ้าภาษีนายอากรสมัยกรุงธนบุรี ยุคต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์,

นนท์วัฒน์ บรรณานันท์. **กฎหมายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร

: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2567

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง

เนติบัณฑิตยสภา, 2561

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **กฎหมายมหาชน : การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน และ พัฒนาการกฎหมาย**

มหาชนในประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553.

บุญยิ่ง ประทุม “**พัฒนาการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของ ประชาชน** : ศึกษา

เฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอด จังหวัด ลพบุรี” วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ศรีพัชรา สิทธิคำจร แก้วพิจิตร “**การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**.” วิทยานิพนธ์ปรัชญา

ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.